

TULEVAISUUDEN SOSIAALI- JA TERVEYSKESKUS 2020 – MISTÄ TÄHÄN ASTI ON TULTU?

**Tampere/Hämeenlinna
3. marraskunta 2020**

**Juhani Lehto
Sosiaali- ja terveyspolitiikan emeritusprofessori**

KANSANTERVEYSLAIN TERVEYSKESKUS 1972

- Yhteen organisaatioon ja rahoitusjärjestelmään aiemmin erillään olleet kunnanlääkärin vastaanotot, kotisairaanhoido, hammashoido, äitiys- ja lastenneuvolat, rokotukset ja muu ehkäisevä terveydenhuolto
- Ehkäisyn ja sairaanhoidon yhdistelmä keskeinen idea
- Samaan kuntahallintoon sosiaalihuollon kanssa (kodinhoito, vanhainkotien sairausosastot, invalidihuolto, päihdehuolto jne) - integraatioidea

VALTAVA JA SOSIAALIHUOLTOLAKI 1984

- **Sosiaalihuolto yhä vahvemmin sosiaalipalvelua – lasten päivähoito, vanhuspalvelut, vammaispalvelu, päihdepalvelut, kasvatus- ja perheneuvontapalvelut – monelta osin toimintamallit läheni terveyskeskuksen toimintamalleja**
- **Sosiaalihuollolle ja perusterveydenhuollolle yhteiset valtionavustusperusteet ja yhteiset valtionohjauksen peruslinjaukset (“valtakunnalliset suunnitelmat”)**

OMALÄÄKÄRIYDEN JA ALUEELLISEN VÄESTÖVASTUUN KOKEILUT 1986-1993

- Ehkäisyn ja sairaanhoidon integrointi perhelääkäri- tai omalääkärimallilla
- Ehkäisyn, sairaanhoidon ja sosiaalihuollollisen tuen integrointi pienaluekohtaisen vastuutiimin mallilla (lääkäri-hoitaja-sosiaalityöntekijä tai – ohjaaja)
- **Terveyskeskus jäi hallinnon käsitteeksi – terveysaseman ja sosiaalitoimiston kehittäminen keskiössä**

VALTIONOSUUS- JA KESKUSVIRASTOUUDISTUS 1993

- **Kunnille vapaus organisaation muuttamiseen, keskushallinto suositteli sosiaali- ja terveydenhuollon yhdistämistä samaan hallintoon**
- **Sosiaalihalitus ja lääkintöhallitus yhdistettiin yhdeksi kehittämiskeskukseksi**
- **Ehkäisyn ja edistämisen ohjaaminen erotettiin palvelujen ohjaamisesta omaksi osastokseen STM:ssä**

2000-luku

- **Kuntatasolla hallinnollista sosiaali- ja terveydenhuollon yhdistämistä, mm ”elinkaarimallit”**
- **Toiminnallinen kehittäminen erillään – esim Toimiva terveyskeskusprojekti, Valinnanvapausprojektit, palvelusetelikehittely.**
- **Integrointia: yhdistetty kotihoito, päihde- ja mielenterveystyö, perhekeskukset**
- **Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integrointia: yhteispäivystykset, ituja erikoislääkärinpalveluista terveysasemille**

2000-luku jatkoa

- **Lainsäädäntöuudistuksia sektoreittain:
terveydenhuoltolaki 2010,
Vanhuspalvelulaki 2007, Lastensuojelulain
ja Sosiaalihuoltolain uudistukset**
- **Sote-uudistusyrityksissä
terveydenhuollon muutokset ja
muutostavoitteet dominoivia, hallinnon
uudistamisen painotus**

KYSYMYKSIÄ “TULEVAISUUDEN SOSIAALI- JA TERVEYSKESKUKSESTA”

- **Onko kyse koko perusterveydenhuollosta ja sosiaalihuollosta, hallinnollista kokonaisuudesta tai ”palvelut samasta (isosta) talosta” vrt terveyskeskus 1972?**
- **Vai terveysasemasta, johon saadaan myös avoerikoissairaanhoidoa ja joitakin sosiaalihuollon palveluja?**
- **Vai nipusta erilaisia väestöryhmä- ja ongelmaryhmäkohtaisia kehittämishankkeita?**
- **Entä ehkäisevät ja edistävät toiminnot?**